

Vissa immaterialrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet elva motioner om olika immaterialrättsliga frågor. Huvuddelen rör frågor om patent och upphovsrätt. Motionsyrkandena gäller bl.a. patentsystemet i Europa, datorrelaterade uppfinningar, ersättning för musikaliska verk och licensiering av programvaror vid statliga myndigheter.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar främst till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida samt pågående arbete.

I betänkandet finns två reservationer (v; mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Patentansökningar	5
Motionen	5
Vissa kompletterande uppgifter	5
Utskottets ställningstagande	5
Patentsystemet i Europa	6
Motionerna	6
Vissa kompletterande uppgifter	6
Utskottets ställningstagande	8
Datorrelaterade uppfinningar	8
Motionerna	9
Vissa kompletterande uppgifter	9
Utskottets ställningstagande	10
Ersättning för musikaliska verk	10
Motionerna	10
Vissa kompletterande uppgifter	11
Utskottets ställningstagande	13
Licensiering av programvaror vid statliga myndigheter	13
Motionen	13
Vissa kompletterande uppgifter	13
Utskottets ställningstagande	14
Ändring i mönsterskyddsdirektivet	14
Motionen	14
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	15
Arenarätt	15
Motionerna	15
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets ställningstagande	15
Reservationer	16
1. Datorrelaterade uppfinningar, punkt 3 (v)	16
2. Datorrelaterade uppfinningar, punkt 3 (mp)	17
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	18
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Patentansökningar

Riksdagen avslår motion 2007/08:N373.

2. Patentsystemet i Europa

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N289 yrkandena 1 och 3, 2007/08:N295 och 2007/08:N394.

3. Datorrelaterade uppfinningar

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N280 yrkandena 1–5 och 2006/07:N289 yrkande 2.

Reservation 1 (v)

Reservation 2 (mp)

4. Ersättning för musikaliska verk

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N251 och 2006/07:N327 yrkandena 1 och 2.

5. Licensiering av programvaror vid statliga myndigheter

Riksdagen avslår motion 2007/08:N389.

6. Ändring i mönsterskyddsdirektivet

Riksdagen avslår motion 2007/08:N343.

7. Arenarätt

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N319 och 2007/08:N259.

Stockholm den 22 maj 2008

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Hans Rothenberg (m), Jan Andersson (c), Krister Örnfjäder (s), Maria Plass (m), Mikael Oscarsson (kd), Marie Weibull Kornias (m), Kent Persson (v), Karin Åström (s), Per Bolund (mp), Staffan Anger (m), Börje Vestlund (s), Eva-Lena Jansson (s) och Liselott Hagberg (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels fem motioner från allmänna motionstiden 2006,

dels sex motioner från allmänna motionstiden 2007.

Huvuddelen av motionerna rör frågor om patent och upphovsrätt. Motionsyrkandena gäller bl.a. patentsystemet i Europa, datorrelaterade uppfinningar, ersättning för musikaliska verk och licensiering av programvaror vid statliga myndigheter.

Utskottets överväganden

Patentansökningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om hanteringen av patentansökningar. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet.

Motionen

I motion 2007/08:N373 (m) pekas på att Patent- och registreringsverket (PRV) har till uppgift att föra diarium över inkomna patentansökningar och att de uppgifter som antecknas i diariet är tillgängliga för allmänheten. Detta har lett till att svenska företag har valt att lämna in ansökningar till det europeiska patentverket (European Patent Office, EPO) i stället, eftersom alla uppgifter hålls hemliga där till dess att ansökan blir offentlig. Sverige bör därför, enligt motionären, harmonisera sin lagstiftning med vad som gäller inom EPO.

Vissa kompletterande uppgifter

En liknande motion om harmonisering av svenska bestämmelser med de regler som gäller offentlighet för uppgifter i diariet hos EPO avlogs, på förslag av lagutskottet (bet. 2005/06:LU13), av riksdagen i februari 2006.

Enligt uppgift i betänkandet hade PRV i en skrivelse till Regeringskansliet år 2005 lämnat förslag till ändringar i patentkungörelsen som ligger i linje med vad som anfördes i den då aktuella motionen. I skrivelsen framkom bl.a. att PRV diskuterat frågan med patentmyndigheterna i de andra nordiska länder som har system som liknar det svenska och att de har kommit överens om att föreslå ändringar i respektive lands regelverk i syfte att uppnå en harmonisering med vad som gäller inom EPO. Lagutskottet hänvisade till pågående arbete inom Regeringskansliet och föreslog att motionen skulle avslås.

Lagutskottets ställningstagande föranledde en reservation (m).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har erfarit att beredning av frågorna fortsätter inom Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående arbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motion 2007/08:N373 (m) bör därför avslås.

Patentsystemet i Europa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller processen för patentansökan samt utnämning av domare i en framtida europeisk domstol för patentlyvister. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom och utanför EU.

Motionerna

Motion 2006/07:N289 (c) innehåller förslag om tillkännagivanden dels om att domare i en framtida europeisk domstol för patentlyvister ska utses av Europaparlamentet, dels om att patentverkens granskningsmonopol bör brytas upp genom att en öppen marknad skapas för patentgranskningar.

I motion 2007/08:N295 (s) anförs att processen med patentansökan är förknippad med stora kostnader och tidsmässigt utdragen eftersom ansökan måste behandlas särskilt i varje EU-land. Motionären begär därför ett tillkännagivande om att Sverige bör driva frågan om en förenklad process vad gäller patentansökan.

Patent är en grundsten som skyddar uppfinnare och innovatörer, framhålls det i motion 2007/08:N394 (m). Enligt motionären bör företagen ges ökade möjligheter att till låg kostnad kunna patentera sina idéer och innovationer, och hon föreslår ett tillkännagivande därom.

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt om processen för patentansökningar

En patentansökan för en uppfinning kan lämnas in på tre sätt, som delvis kan kombineras. För det första kan en patentansökan ges in som en nationell ansökan till patentverket i det land eller de länder där man önskar få skydd för uppfinningen (i Sverige PRV). En patentansökan kan för det andra ges in som en s.k. PCT-ansökan (också benämnd internationell ansökan). PCT står för Patent Cooperation Treaty vilket är en global konvention som trädde i kraft år 1978. Sverige är ett av ca 130 länder som är anslutet till PCT. Slutligen kan en patentansökan ges in som en ansökan om europeiskt patent till EPO. Grunden för europeiska patent är den europeiska patentkonventionen (European Patent Convention, EPC) som trädde i kraft år 1977 och som i dag omfattar 34 europeiska stater, däribland Sverige.

Både EPC och PCT syftar till att göra det enklare och billigare att söka patentskydd internationellt. Konventionerna minskar det dubbelarbete som det innebär om en sökande ansöker om patent i flera länder via den natio-

nella ansökningsvägen (dvs. via nationella patentverk). EPC har dessutom lett till effektiviseringar genom en långtgående harmonisering av de nationella patentlagstiftningarna i Europa.

I EPC-systemet är både granskningen av patentansökningar och beviljandet av patent centraliserat till EPO. Ett beviljat patent blir giltigt i de konventionsstater som sökanden väljer. I varje sådant land får patentet samma rättsställning som om det vore meddelat av den nationella patentmyndigheten. Konventionsstaterna har dock möjlighet att ställa krav på översättning för giltighet, vilket har utnyttjats i stor utsträckning. Dessa översättningar utgör i dagsläget en stor del av kostnaderna för europeiska patent.

I PCT-systemet är det de nationella patentverken i de länder där sökanden vill ha patentskydd som slutligt beviljar patent enligt nationell rätt. (Det kan också vara EPO som gör den slutliga prövningen enligt EPC, nämligen om sökanden vill ha ett s.k. regionalt patent för EPC-området.) Fördelen med PCT, i förhållande till att ge in flera nationella ansökningar, är att det enligt konventionen räcker med endast en ansökan som blir föremål för en centraliserad internationell nyhetsgranskning och, om sökanden så vill, en internationell förberedande patenterbarhetsbedömning. En PCT-ansökan ges in till en nationell patentmyndighet eller till en internationell organisation som är behörig att ta emot sådana ansökningar (bl.a. EPO). Nyhetsgranskningen och, i förekommande fall, den förberedande patenterbarhetsprövningen utförs sedan av ett begränsat antal myndigheter, bland dem PRV. För sökandens del innebär PCT att han eller hon får längre tid att förbereda en omfattande internationell patentering och ett bättre beslutsunderlag än om ansökan skett på nationell väg.

De ändringar i patentlagen (1967:837) som motiveras av den s.k. Londonöverenskommelsen trädde i kraft den 1 maj 2008. Londonöverenskommelsen är en frivillig överenskommelse bland de länder som är anslutna till EPC. Överenskommelsen innebär minskade krav på översättning av europeiska patent, vilket kommer att reducera kostnaderna väsentligt i samband med sådana patentansökningar. De svenska lagändringarna innebär bl.a. att större delen av ett europeiskt patent som ska gälla i Sverige inte behöver översättas till svenska om texten finns på engelska. De s.k. patentkraven, som anger patentskyddets omfattning, kommer dock även fortsättningsvis att behöva översättas till svenska.

Pågående arbete inom och utanför EU

För att stärka EU:s konkurrenskraft pågår sedan år 2000 ett arbete med att förbättra patentsystemet i Europa. Projektet är ett inslag i Lissabonstrategin och syftar till att skapa ett enhetligt patentsystem för gemenskapen (gemenskapspatent) och att inrätta en ny specialdomstol på EG-nivå.

Parallellt med förhandlingarna om ett gemenskapspatent har förhandlingar drivits utanför EU, inom den europeiska patentorganisationen. Denna organisation har grundats genom EPC. Samtliga medlemsstater i

EU samt ytterligare fem stater är anslutna till konventionen. Genom EPC har också EPO upprättats med uppgift att med stöd av bestämmelserna i EPC meddela europeiska patent. Dessa patent är inte enhetliga utan kan sägas utgöra ett knippe nationella patent som gäller i de konventionsstater som patenthavaren har valt att patentet ska vara giltigt i.

Förhandlingarna om en europeisk patentprocessöverenskommelse syftar till att skapa ett domstolssystem (European Patent Litigation Agreement, EPLA) för de befintliga europeiska patenten. Det finns gemenskapskompetens för vissa av de områden som omfattas av EPLA-förslaget. Förhandlingarna kan därför inte slutföras om inte gemenskapen deltar i dem.

Under år 2007 återupptogs förhandlingarna inom EU om ett gemenskapspatent och en domstolslösning genom ett meddelande från kommissionen (KOM/2007/165). De förhandlingar som under år 2007 följde på meddelandet var fokuserade på att först nå en överenskommelse om en domstolslösning, som skulle gälla både för de befintliga europeiska patenten och för ett framtida gemenskapspatent. Förhandlingarna omfattade också frågan om ett gemenskapspatent.

Utskottets ställningstagande

Det måste bli enklare och billigare för enskilda uppfinnare och småföretagare att få patent. Utskottet vill än en gång ta tillfället i akt och framhålla behovet av ett väl fungerande patentsystem på europeisk nivå. De ändringar i harmoniserande riktning som genomfördes år 2007 innebar ett steg i förbättrande riktning (prop. 2006/07:56, bet. NU12). Ett ytterligare steg har tagits i och med att Londonöverenskommelsens förenklingar vad gäller krav på översättning nu har trätt i kraft. Arbetet med att förbättra patentsystemet inom Europa går vidare. Mot den bakgrunden anser utskottet inte att det finns skäl för något uttalande från riksdagen med anledning av här berörda yrkanden i motionerna 2006/07:N289 (c), 2007/08:N295 (s) och 2007/08:N394 (m). De bör därför avslås.

Datorrelaterade uppfinningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som avser möjligheterna till patent på datorrelaterade uppfinningar. Utskottet hänvisar till tidigare riksdagsbehandling samt pågående arbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 1 (v) och 2 (mp).

Motionerna

Enligt vad som anförs i motion 2006/07:N289 (c) bör EPO:s dominans över europeisk innovationspolitik minska. Motionären menar bl.a. att EPO:s praxis stegvis håller på att kodifieras och att den, trots att den inte godkänts av någon folkvald församling, fortsätter att utgöra grunden för mängder av patent vilket är till skada för till exempel mjukvarubranschen.

I motion 2006/07:N280 (mp) uppmärksammas en omröstning i Europaparlamentet i juli 2005 om förslaget till direktiv om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar då Europaparlamentet avvisade ministerrådets gemensamma ståndpunkt om direktivförslaget. Enligt motionärerna innebär resultatet av omröstningen en tydlig markering att man inte vill ha patent på datorprogram i Europa. Syftet med motionen är att klargöra betydelsen av ett antal grundläggande begrepp för att förhindra att datorprogram patenteras i Sverige och Europa. I motionen begärs tillkännagivanden om att patentkrav på ett datorprogram, antingen som sådant eller på en bärare, inte ska vara tillåtet, att publicering eller distribuering av information aldrig kan utgöra patentintrång, att begreppen bidrag och uppfinning respektive teknikområde har närmare angivna innebörder samt att en förbättring av databehandlingseffektivitet, som t.ex. ökad operationshastighet eller minskad felbenägenhet hos ett databehandlingssystem, inte är ett tekniskt bidrag.

Vissa kompletterande uppgifter

Motioner som avser möjligheterna att få patent på datorrelaterade uppfinningar har behandlats av riksdagen tidigare. En närmare redovisning av vad som avses med datorrelaterade uppfinningar och det förhandlingsarbete som pågått inom EU om ett förslag till direktiv om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar finns i betänkande 2004/05:LU7. Vid en omröstning i juli 2005 avvisade EU-parlamentet ministerrådets gemensamma ståndpunkt om direktivförslaget vilket får till följd att det nu inte blir någon harmonisering inom EU av lagstiftningen på detta område.

I januari 2006 erinrade lagutskottet (bet. 2005/06:LU13) om att ett syfte med förslaget till direktiv om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar var att klargöra att EU inte ska följa den amerikanska rättsutvecklingen på området där man frångått ett för europeisk patenträtt grundläggande krav, nämligen att en uppfinning måste innebära ett tekniskt bidrag – ett tekniskt nytänkande – för att vara patenterbar. I förhandlingsarbetet om direktivförslaget framkom att varken kommissionen eller EU:s medlemsstater vill ha en sådan utveckling i Europa. Den svenska regeringens inställning har under förhandlingsarbetet varit att alla datorrelaterade uppfinningar även fortsättningsvis måste innebära ett tekniskt bidrag, dvs. ett tekniskt nytänkande, för att de ska kunna patentskyddas.

Mot denna bakgrund kunde lagutskottet för sin del inte se någon avgörande meningsmotsättning mellan den dåvarande regeringens uppfattning och de synpunkter som i det här avseendet förts fram i motionerna.

Vidare framhöll lagutskottet att såväl svenska som internationella regler om det patenterbara området innebär att någon skillnad inte ska göras mellan olika tekniker. Patenträtten kan alltså sägas vara neutral med avseende på teknikområden. Lagutskottet såg inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av den då aktuella motionen, som avslogs.

Lagutskottets ställningstagande föranledde två reservationer (fp; c).

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i bedömningen i motion 2006/07:N280 (mp) att datorprogram som sådana inte bör vara möjliga att patentera. Utskottet, som även vill erinra om att det inom Regeringskansliet pågår arbete med beredning av Patent och tillväxtutredningens betänkande Patent och innovationer för tillväxt och välfärd (SOU 2006:80), delar den uppfattning som lagutskottet gav uttryck för i betänkande 2005/06:LU13.

Utskottet anser med hänsyn till det anförda att riksdagen bör avslå motion 2006/07:N280 (mp) och motion 2006/07:N289 (c) i denna del.

Ersättning för musikaliska verk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om översyn av bestämmelserna om ersättning för musikverk när det gäller upphovsrättslig skyddstid och möjligheter till medling samt om harmonisering inom EU vad gäller reglering av ersättningsnivåer m.m. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstagande samt pågående arbete inom EU.

Motionerna

I motion 2006/07:N251 (s) anføres att det är högst rimligt att en konstnärs verk är skyddade under dennes livstid och något ytterligare år; att ersättning för verk utgår till andra än verkens upphovsmän och under lång tid bör dock omprövas. Motionären begär ett tillkännagivande om en översyn av bestämmelserna för ersättning för musikverk.

Motion 2006/07:N327 (s) omfattar förslag om tillkännagivanden dels om att lagstiftningen om rättighetsersättningar för musikaliska verk bör ses över med målet att möjliggöra medling när parterna inte är överens om ersättningsnivåer, dels om att Sverige bör verka för en harmonisering inom EU vad gäller lagstiftning och avgiftsnivåer för ersättning för musikaliska verk. Motionärerna anför att ett problem som uppstår när ”Stimorganisatio-

nera” växer sig alltför starka är att avgifterna till Stim och motsvarande organisationer tenderar att öka alltför kraftfullt och att alltför höga avgifter blir kontraproduktivt.

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt om ersättning för musikaliska verk

Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, upphovsrättslagen, skyddar upphovsrätt och upphovsrätten närstående rättigheter. Upphovsrätt är den rätt som författare, kompositörer, konstnärer och andra upphovsmän har till sina litterära eller konstnärliga verk. Upphovsmän till musikaliska verk är kompositören, som har skapat en komposition, om kompositionen har text har författaren upphovsrätt till texten, det litterära verket, om texten är översatt eller kompositionen bearbetad har också översättaren och musikbearbetaren (arrangören) upphovsrätt till översättningen respektive bearbetningen.

Upphovsrätten består av en ekonomisk rätt och en ideell rätt. Den ekonomiska rätten har två delar: ensamrätten att framställa exemplar av verket och rätten att göra verket tillgängligt för allmänheten. Det finns vissa inskränkningar i den ekonomiska rätten.

De ekonomiska rättigheterna kan överlåtas eller upplåtas. Genom att teckna anslutningsavtal med Svenska Tonsättarens Internationella Musikbyrå (Stim) upplåter upphovsmännen till Stim rättigheterna till överföring till allmänheten av alla verk, offentligt framförande av verken och inspelning av dem. Detta gäller t.ex. musikaliska verk och texter till sådana verk. Överlåtelsen innebär att Stim inträder i den anslutnes ställe och att dennes verk ingår i den repertoar som Stim mot ersättning ställer till förfogande för musikanvändare (t.ex. skiv- och filmbolag men även t.ex. restauranger, butiker och hotell). Stim förbinder sig att, när verken överförs till allmänheten, framförs offentligt eller spelats in, betala ersättning till den anslutne efter de grunder som anges i Stims stadgar och fördelningsregler. Genom s.k. ömsesidighetsavtal mellan Stim och deras utländska motsvarigheter bevakar de olika nationella organisationerna varandras rättigheter i respektive land och inkasserar ersättning från de kommersiella användarna. Ersättningen överförs till respektive lands organisation för vidare befordran till kompositörerna och artisterna.

När det gäller musikanvändarna fastställs i avtal med Stim i vilken omfattning och på vilket sätt den musik som Stim förvaltar får utnyttjas. Lagen (1980:612) om medling i upphovsrättstvister är – utom i vissa särskilda fall – inte tillämplig på tvister om ingående av sådana avtal.

Upphovsrätt till ett musikaliskt verk gäller, enligt 43 § upphovsrättslagen, intill utgången av sjuttionde året efter det år då upphovsmannen avled eller, i fråga om verk som har två eller flera upphovsmän vilkas bidrag inte utgör självständiga verk, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår.

Vissa av de upphovsrättsliga skyddstiderna förlängdes år 1995 för att Sverige skulle uppfylla ett EG-direktiv om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter (prop. 1994/95:151, bet. 1995/96:LU1). Skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet sträcktes ut från 50 till 70 år. Skyddstiden för filmverk beräknas från dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av verkets speciella musik.

Pågående arbete inom EU

När det gäller Internet förekommer inom ramen för EU-samarbetet diskussioner om gränsöverskridande licenser. Inledningsvis kan nämnas kommissionens rekommendation av den 18 maj 2005 om kollektiv gränsöverskridande förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter i samband med lagliga musiktjänster på nätet, den s.k. Music Online-rekommendationen. Rekommendationen har varit föremål för uppföljning (monitoring) år 2007. Därvid har regeringen i ett yttrande till kommissionen uttalat bl.a. att området är komplext, att det finns en ömtålig balans och förändringar av spelreglerna kan få stora konsekvenser för flera olika aktörer på en rad områden samt att regeringen, i likhet med Europaparlamentet, menar att kommissionen bör påbörja arbetet med att, tillsammans med medlemsstaterna och Europaparlamentet och i samråd med berörda parter, ta fram ett nytt instrument som på ett bättre sätt kan tillgodose marknadens behov. Kommissionen har i sin s.k. Summary Report uttalat att den avser att följa utvecklingen samt göra en ny uppföljning om ett klart behov därav skulle visa sig föreligga.

Vidare kan nämnas kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén om kreativt innehåll på Internet inom den inre marknaden (KOM/2007/836). I och med meddelandet startades ett offentligt samråd som förberedelse inför en rekommendation om kreativt innehåll på Internet som avses antas av rådet och Europaparlamentet, och dessutom skapas ett diskussions- och samarbetsforum för berörda aktörer, ”forumet för internetinnehåll”.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med förlängningen av skyddstiden år 1995 avtog riksdagen, på förslag av lagutskottet, motioner om bl.a. tillkännagivande om att regeringen inom EU borde verka för förändringar i direktivet i syfte att förstärka medborgarintresset genom att 70-årsregeln ändras till 50 år m.m. (bet. 1995/96:LU1). Lagutskottet konstaterade i sitt betänkande, liksom kulturutskottet i sitt yttrande, att Sverige enligt EG-direktivet var skyldigt att höja den upphovsrättsliga skyddstiden till 70 år. Lagutskottet fann det inte vara meningsfullt om än önskvärt att i enlighet med motionärernas önskemål verka för en förändring av direktivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstagande rörande skyddstidens längd och föreslår att motion 2006/07:N251 (s) avslås.

Med hänsyn till vad som framkommit i samband med det pågående arbetet inom EU anser utskottet inte att det finns skäl för någon åtgärd från riksdagens sida såvitt avser harmonisering inom EU av ersättningsnivåer m.m. Det gör det enligt utskottets mening inte heller när det gäller möjliggörande av medling. Utskottet föreslår att motion 2006/07:N327 (s) avslås.

Licensiering av programvaror vid statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om nolltolerans mot piratkopiering inom statliga myndigheter. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet.

Motionen

I motion 2007/08:N389 (m) anförs att statliga myndigheter bör leva upp till de krav som ställs på andra samhällsaktörer. Därför begär motionärerna ett tillkännagivande om att en nolltolerans bör införas mot piratkopiering inom statliga myndigheter. För att uppnå en sådan nolltolerans bör de statliga myndigheterna var för sig åläggas att hålla ett licensregister för applikationer, operativsystem samt nätverksoperativ som ska vara lätta att revidera för till exempel Statskontoret eller Riksrevisionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Mer än en tredjedel av de statliga myndigheterna uppger, enligt uppgifter i Statskontorets rapport Statliga myndigheters hantering av programvarulicenser (2007:11), att de känner till att det under det föregående året förekommit att program obehörigt installerats eller använts. Ytterligare en fjärdedel uppger att de inte vet om det har förekommit. Undersökningen visar, enligt Statskontoret, att rutinerna för att hindra olovlig programanvändning brister vid en stor del av myndigheterna. Trots förbättringar bedömer Statskontoret att det finns utrymme för ytterligare förbättringar inom en stor del av myndigheterna, särskilt inom lärosäten och mindre myndigheter.

År 2007 tillsattes en statssekreterargrupp för elektronisk förvaltning i syfte att stärka styrningen av den förvaltningsgemensamma utvecklingen. Vidare inrättades en arbetsgrupp med representanter för alla departement som ska bistå statssekreterargruppen i dess arbete, den så kallade e-gruppen. Statssekreterargruppens huvuduppgift är att stärka samordningen i Regeringskansliet av frågor som är av strategisk betydelse för utvecklingen av elektronisk förvaltning. Nationell handlingsplan för eFörvaltning (Nya

grunder för IT-baserad verksamhetsutveckling i offentlig förvaltning) är ett resultat av arbetsgruppens och statssekreterargruppens arbete och ska uppdateras löpande. Syftet med handlingsplanen är att förbättra samordning av det strategiska e-förvaltningsarbetet inom Regeringskansliet.

I handlingsplanen uttalas att ett grundläggande krav på myndigheternas verksamhet är att gällande lagar och förordningar följs. Det gäller bl.a. bestämmelser om upphovsrättsligt skydd för programvara. Verket för förvaltningsutveckling (Verva) har, enligt uppgift i handlingsplanen, under år 2007 tagit fram ett nytt ramavtal för programvaror där det ingår ett s.k. SAM-verktyg (Software Asset Management), som är ett hjälpmedel för myndigheterna att hantera och ha god kontroll över sina programvarulicenser. Myndigheternas hantering av programvarulicenser anges som en prioriterad fråga under år 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det arbete som pågår inom Regeringskansliet har den inriktning som motionärerna förespråkar. Mot bakgrund härav finns det enligt utskottets mening inte skäl för något uttalande från riksdagens sida med anledning av motion 2007/08:N389 (m). Den bör därför avslås.

Ändring i mönsterskyddsdirektivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om stödjande av kommissionens förslag om ändring i mönsterskyddsdirektivet. Utskottet hänvisar till sitt tidigare beslut att ställa sig bakom regeringens ståndpunkt i förhandlingsarbetet.

Motionen

Enligt vad som sägs i motion 2007/08:N343 (kd) bör riksdagen stödja kommissionens förslag (KOM/2004/582) om ändring i mönsterskyddsdirektivet. Förslaget värnar både konsumenters och reservdelstillverkares intressen och motverkar monopolisering av marknaden, menar motionären.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt kommissionens direktivförslag ska mönsterskydd inte kunna åtnjutas för ett mönster som utgör en beståndsdel i en sammansatt produkt (t.ex. en bil) och som används för att möjliggöra reparation av den sammansatta produkten så att den återfår sitt ursprungliga utseende.

Regeringen har som sin ståndpunkt angett att kommissionens förslag inte utgör en rimlig avvägning mellan olika intressen i frågan och Sverige kan därför inte stödja förslaget. För att få till stånd en harmonisering, till gagn för den inre marknaden och med beaktande av konsumentintressen, är Sverige dock beredd att verka för en balanserad och mindre ingripande lösning i form av en förkortad skyddstid.

Utskottet har vid överläggning i mars 2008 beslutat att ställa sig bakom regeringens ståndpunkt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning samt anser att riksdagen bör avslå motion 2007/08:N343 (kd).

Arenarätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om s.k. arenarätt. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Motionerna

I motionerna 2006/07:N319 och 2007/08:N259 av samma motionär (kd) begärs ett tillkännagivande om en utredning av arenarättigheter för evenemang som i dag saknar upphovsrätt.

Vissa kompletterande uppgifter

Motioner med motsvarande innehåll har behandlats av riksdagen vid flera tidigare tillfällen, senast i februari 2006 (bet 2005/06:LU13). Lagutskottet anförde att det varken i motionerna eller på annat sätt framförts några bärande skäl för att man i Sverige ska överväga införande av ett nytt immaterialrättsligt skydd som, såvitt lagutskottet kände till, inte förekommer i något annat europeiskt land och inte heller har varit aktuellt inom EU eller i något annat internationellt sammanhang under senare tid.

Lagutskottets ställningstagande föranledde en reservation (m, kd).

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till tidigare riksdagsbehandling och anser att riksdagen bör avslå motionerna 2006/07:N319 och 2007/08:N259 (båda kd).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Datorrelaterade uppfinningar, punkt 3 (v)

av Kent Persson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N280 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2006/07:N280 yrkandena 3–5 och 2006/07:N289 yrkande 2.

Ställningstagande

Som anges i motion 2006/07:N280 (mp) är Sverige anslutet till den europeiska patentkonventionen (EPC). Det innebär att den svenska patenträtten påverkas av den praxis som blir följden av det europeiska patentverkets rättstillämpning. I likhet med motionären anser jag att europeiska patentverkets praxis vad gäller patent på datorprogram går åt fel håll genom att verket utökar det patenterbara området för den typen av teknik. Det ligger en stor fara i en utveckling där patenträtten alltmer blir storföretagens rätt mot de enskilda innovatörerna och de entreprenörer som är basen för framtida tillväxt och välbefinnande. I juli 2005 avvisade EU-parlamentet direktivförslaget om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar. Det var enligt min mening ett bra beslut. Syftet med direktivförslaget var inte att stoppa patent på datorprogram. Syftet var i stället att kodifiera den, enligt min mening alltför omfattande, praxis som tillämpas av det europeiska patentverket.

Jag delar motionärens uppfattning om att det måste dras en tydlig gräns för vad som ska kunna patenteras inom det här området, vilket kräver tydligare patentregler. Programvara har redan i dag ett immaterialrättsligt skydd genom upphovsrätten, vilket jag anser är tillräckligt. Det är också mycket viktigt att datorrelaterade patent motsvarande de som redan finns i Förenta staterna inte tillåts i Europa. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ i enlighet med det anförda.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till yrkandena 1–2 i motion 2006/07:N280 (mp) samt med avslag på övriga här behandlade motionsyrkanden, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Datorrelaterade uppfinningar, punkt 3 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N280 yrkandena 1–5 och avslår motion 2006/07:N289 yrkande 2.

Ställningstagande

Som anges i motion 2006/07:N280 (mp) är Sverige anslutet till den europeiska patentkonventionen (EPC). Det innebär att den svenska patenträtten påverkas av den praxis som blir följden av det europeiska patentverkets rättstillämpning. Jag anser att det europeiska patentverkets praxis vad gäller patent på datorprogram går åt fel håll genom att verket utökar det patenterbara området för den typen av teknik. Det ligger en stor fara i en utveckling där patenträtten alltmer blir storföretagens rätt mot de enskilda innovatörerna och de entreprenörer som är basen för framtida tillväxt och välstånd. I juli 2005 avvisade EU-parlamentet direktivförslaget om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar. Det var enligt min mening ett bra beslut. Syftet med direktivförslaget var inte att stoppa patent på datorprogram. Syftet var i stället att kodifiera den, enligt min mening alltför omfattande, praxis som tillämpas av det europeiska patentverket.

Enligt min uppfattning måste det dras en tydlig gräns för vad som ska kunna patenteras inom det här området, vilket kräver tydligare patentregler. Programvara har redan i dag ett immaterialrättsligt skydd genom upphovsrätten, vilket jag anser är tillräckligt. Det är också mycket viktigt att datorrelaterade patent motsvarande de som redan finns i Förenta staterna inte tillåts i Europa.

Som anförs i ovannämnda motion finns det ett behov av att klargöra betydelsen av ett antal grundläggande begrepp för att förhindra att datorprogram patenteras i Sverige och i Europa. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ i enlighet med det anförda.

Vad som nu anförs bör riksdagen, med bifall till motion 2006/07:N280 (mp) samt med avslag på motion 2006/07:N289 (c) i berörd del, som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:N251 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av bestämmelserna för ersättning för musikverk.

2006/07:N280 av Per Bolund (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att patentkrav på ett datorprogram, antingen som sådant eller på en bärare, inte ska vara tillåtet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att publicering eller distribuering av information aldrig kan utgöra patentintrång.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en definition av begreppen bidrag och uppfinning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om definition av teknikområde.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en förbättring av databehandlingseffektivitet, som t.ex. ökad operationshastighet eller minskad felbenägenhet hos ett databehandlingssystem, inte är ett tekniskt bidrag.

2006/07:N289 av Johan Linander (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att domare i en framtida europeisk domstol för patenntvister ska utses av Europaparlamentet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Europeiska patentverkets dominans över europeisk innovationspolitik ska minska.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bryta upp patentverkens granskningsmonopol genom att skapa en öppen marknad för patentgranskningar.

2006/07:N319 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arenarättigheter för evenemang som i dag saknar upphovsrätt.

2006/07:N327 av Leif Pettersson och Lars U Granberg (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen gällande rättighetsersättningar bör ses över med målet att möjliggöra medling när parterna inte är överens om ersättningsnivåer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för en harmonisering inom EU vad gäller Stimlagstiftning och Stimavgiftsnivåer.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:N259 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arenarättigheter för evenemang som i dag saknar upphovsrätt.

2007/08:N295 av Louise Malmström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva frågan om en förenklad process vad gäller patentansökan.

2007/08:N343 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja EG-kommisionens förslag KOM(2004) 582.

2007/08:N373 av Betty Malmberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Patent- och registreringsverkets patentansökningsdiarium.

2007/08:N389 av Karl Sigfrid och Sofia Arkelsten (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nolltolerans mot piratkopiering inom statliga myndigheter.

2007/08:N394 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppfinningar och innovationer.